YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

7 päivänä kesäkuuta 2007 *

Asiassa C-278/06,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Bundesverwaltungsgericht (Saksa) on esittänyt 18.5.2006 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.6.2006, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Manfred Otten

vastaan

Landwirtschaftskammer Niedersachsen,

Jonny Kückin

ja

Vertreterin des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht in

osallistuessa asian käsittelyyn,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Schintgen sekä tuomarit A. Borg Barthet ja M. Ilešič (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: Y. Bot,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Fülöp,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.3.2007 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Otten, edustajanaan Rechtsanwalt G.-W. Bieniek,

– Landwirtschaftskammer Niedersachsen, asiamiehenään H. Steggewentz,

– Saksan hallitus, asiamiehinään M. Lumma ja C. Blaschke,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään J. Schieferer, F. Erlbacher ja H. Tserepa-Lacombe,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maito- ja maitotuotealan lisämaksusta 28.12.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3950/92 (EYVL L 405, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 17.5.1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1256/1999 (EYVL L 160, s. 73; jäljempänä asetus N:o 3950/92), 7 artiklan 2 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa kantajana on Otten, maidontuotantoon käytetyn maa-alueen entinen vuokramies, ja vastaajana Landwirtschaftskammer Niedersachsen (Ala-Saksin maanviljelijöiden julkisoikeudellinen yhteenliittymä) ja jossa on kyse maidon tai maitotuotteiden viitemäärän siirtämisestä vuokranantajalle, kun vuokranantaja, joka ei ole maidon tai maitotuotteiden tuottaja, vuorostaan siirtää valtion myyntipaikan välityksellä mainitun viitemäärän mahdollisimman nopeasti kolmannelle, joka on maidon- tai maitotuotteiden tuottaja.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Maitoalalla jatkuneen tarjonnan ja kysynnän epätasapainon vuoksi otettiin vuonna 1984 käyttöön maidon lisämaksujärjestelmä maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27.6.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68

(EYVL L 148, s. 13), sellaisena kuin se on muutettuna 31.3.1984 annetulla neuvoston asetuksella N:o 856/84 (EYVL L 90, s. 10), 5 c artiklalla. Tämän säännöksen mukaan lisämaksu peritään määritettävän viitemäärän ylittävästä maitomäärästä.

4 Lisämaksun soveltamista koskevat yleiset säännöt on määritelty asetuksen N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä 31.3.1984 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 857/84 (EYVL L 90, s. 13).

5 Asetus N:o 857/84 kumottiin asetuksella N:o 3950/92, jolla pidennettiin tämän lisämaksujärjestelmän voimassaoloaikaa 1.4.2000 saakka, kun sitä alun perin oli tarkoitus soveltaa 1.4.1993 saakka.

6 Asetuksen N:o 3950/92 7 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Maanvuokraussopimuksen päättyessä ilman, että sen jatkaminen on mahdollista vastaavilla edellytyksillä tai sellaisissa tilanteissa, joilla on vastaavanlaisia oikeudellisia vaikutuksia, ja jos osapuolet eivät pääse keskenään sopimukseen, kyseisillä tiloilla käytettävissä olevat viitemäärät siirretään osittain tai kokonaan uudelleen viitemäärät käyttöön ottaville tuottajille sellaisia yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen, jotka jäsenvaltio antaa tai jotka se antaa ottaen huomioon osapuolten oikeudelliset edut."

7 Saman asetuksen 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltiot voivat maidontuotannon rakenneuudistuksen toteuttamiseksi tai ympäristön parantamiseksi toteuttaa yhden tai useamman seuraavista toimenpiteistä sellaisia yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen, jotka jäsenvaltio antaa ottaen huomioon osapuolten oikeudelliset edut. Jäsenvaltio voi

– –

b) määrittää asiallisilla perusteilla ne edellytykset, joiden perusteella toimivaltainen viranomainen tai sen nimeämä toimielin voi jakaa uudelleen tuottajille ennakkomaksua vastaan 12 kuukauden pituisen jakson alussa muilta sellaisilta tuottajilta lopullisesti vapautuneet viitemäärät, joille on maksettu yhtenä tai useampana eränä edellä mainitun ennakkomaksun suuruinen korvaus;

– –

e) sallia tuottajan pyydettyä sitä toimivaltaiselta viranomaiselta tai sen [nimeämältä] toimielimeltä maidontuotannon rakenteen parantamiseksi tilalla tai tuotannon laajentamisen sallimiseksi siirtää viitemäärät lopullisesti ilman vastaavien maa-alueiden siirtämistä ja päinvastoin.

– –"

8 Asetuksen N:o 3950/92 9 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tässä artiklassa tarkoitetaan:

– –

c) 'tuottajalla' maataloustuottajaa, luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä tai luonnollisten henkilöiden taikka oikeushenkilöiden ryhmittymää, joiden tila sijaitsee jäsenvaltion maantieteellisellä alueella:

– joka myy maitoa tai muita maitotuotteita suoraan kuluttajalle

ja/tai

– joka toimittaa niitä ostajalle;

– –"

Kansallinen lainsäädäntö

9 Maidon tai maitotuotteiden toimitusten viitemäärän siirtämistä koskevasta järjestelmästä säädetään lisämaksun soveltamisesta 12.1.2000 annetulla asetuksella (Zusatzabgabenverordnung) (BGBl. 2000 I, s. 27; jäljempänä ZAV-asetus), joka on tullut voimaan 1.4.2000.

10 ZAV-asetuksen mukaan viitemääriä voidaan myydä enää vuosittain kolmena päivänä eli 1.4., 1.7. ja 30.10. valtion myyntipaikkojen välityksellä sellaista tarkasti määriteltyä menettelyä noudattaen, jossa ei oteta huomioon maidontuotantoon käytetyn maa-alueen pinta-alaa.

11 Koska pääasiassa kyseessä oleva maanvuokrasopimus on tehty ennen 1.4.2000, ZAV-asetuksen 12 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen nojalla sovellettavaksi tulee taatuista maitomääristä 25.5.1984 annetun asetuksen (Milchgarantiemengenverordnung) (BGBl. 1984 I, s. 720), sellaisena kuin se on muutettuna 25.3.1996 annetulla 33. muutosasetuksella (BGBl. 1996 I, s. 535), 7 §:n 1 momentin ensimmäinen virke. Taatuista maitomääristä annetun asetuksen 7 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen nojalla maanvuokrasopimuksen voimassaolon päättyessä viitemäärä on palautettava vuokranantajalle.

12 Kun viitemäärä siirretään vuokranantajalle, joka ei itse ole tuottaja, ZAV-asetuksen 12 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että tästä viitemäärästä on palautettava 33 prosenttia Landin varastoon.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

13 Vuonna 1974 Ottenin edeltäjä teki Kückin kanssa maidontuotantoa varten toistaiseksi voimassa olevan maanvuokrasopimuksen, joka koski pinta-alaltaan 4,1862 hehtaarin maa-aluetta.

14 Vuonna 1984, kun otettiin käyttöön sellaisten maidontuottajien, jotka ovat ylittäneet heille osoitetut viitemäärät, maksettavaksi tulevia lisämaksuja koskeva järjestelmä, Ottenin edeltäjälle osoitettiin tietty viitemäärä tämän maidontuotantoa varten vuokratun pinta-alan perusteella.

15 Vuoden 2000 aikana Otten ja Kück irtisanoivat välillään voimassa olleen maanvuokrasopimuksen 1.1.2001 lukien. Näin ollen tila palautui Kückille tänä samana päivänä.

16 Kückin pyynnöstä Landwirtschaftskammer Hannover (Hannoverin maanviljelijöiden julkisoikeudellinen yhteenliittymä) vahvisti hänelle 14.2.2001 tekemällään hallinnollisella päätöksellä, jota muutettiin 27.4.2001, että hänelle oli siirretty 9 315 kg:n viitemäärä. Se päätti myös, että 4 588 kg:n viitemäärä otettiin takaisin lisättäväksi Landin varastoon sillä perusteella, että Kück ei ollut tuottaja.

17 Otten valitti tästä päätöksestä Landwirtschaftskammer Hannoverin ylempään elimeen, joka hylkäsi valituksen.

18 Sitten Otten nosti kanteen Verwaltungsgericht Stadessa (Staden hallintotuomioistuin), joka kumosi nämä hallinnolliset päätökset.

19 Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht (Ala-Saksin ylempi hallintotuomioistuin) hylkäsi 16.3.2005 antamallaan tuomiolla Landwirtschaftskammer Niedersachsenin tekemän valituksen. Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht katsoi, että kun maidontuotantoon käytettyä tilaa koskeva maanvuokrasopimus päättyy,

vastaava viitemäärä palautuu vuokranantajalle ainoastaan, jos tämä on itse tuottaja tai tämä siirtää maa-alueen välittömästi toiselle tuottajalle.

20 Landwirtschaftskammer Niedersachsen teki Revision-valituksen Bundesverwaltungsgerichtiin.

21 Bundesverwaltungsgericht katsoo, että yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-401/99, Thomsen, 20.6.2002 antamassa tuomiossa (Kok. 2002, s. I-5775) esittämän tulkinnan mukaan se, että vuokranantaja, joka ei ole tuottaja, saa hetkellisesti viitemäärän, on edelleen mahdollista, sikäli kuin ensinnäkin tämä viitemäärän hankkiminen on väliaikaista ja välttämätön kansallisen lainsäädännön perusteella, ja toiseksi se johtaa uuteen vuokralle antamiseen vuokralaiselle, joka on tuottaja. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen mainitusta tuomiosta tekemän tulkinnan mukaan näiden kahden luovutuksen lopputulos katsotaan yhdeksi ainoaksi toimenpiteeksi, jolla viitemäärä siirretään tuottajalta toiselle (em. asia Thomsen, tuomion 43 kohta).

22 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen mukaan tätä tulkintaa on myös sovellettava pääasiassa kyseessä olevaan asiaan, jossa maa-alueen luovutus on toisen luovutustoimenpiteen yhteydessä ja uuden kansallisen lainsäädännön nojalla erotettu viitemäärien siirrosta.

23 Lisäksi tämän tulkinnan mukaan viitemäärät käytetään maidon tuottamiseksi tai markkinoimiseksi, joten vuokranantaja, joka ei ole tuottaja, ei voi saada pelkästään taloudellista hyötyä näiden määrien markkina-arvon perusteella (asia C-313/99, Mulligan ym., tuomio 20.6.2002, Kok. 2002, s. I-5719, 30 kohta ja em. asia Thomsen, tuomion 39 kohta sekä vastaavasti asia C-292/97, Karlsson ym., tuomio 13.4.2000, Kok. 2000, s. I-2737, 57 kohta).

24 Bundesverwaltungsgericht on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko asetuksen (ETY) N:o 3950/92 – – 7 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että maitotilaa tai maidontuotantoon käytettävää maa-aluetta koskevan maanvuokrasuhteen päättyessä tila- tai pinta-alakohtaiset viitemäärät voivat palautua vuokranantajalle myös silloin, kun hän ei ole itse tuottaja tai ryhdy tuottajaksi, kun hän siirtää viitemäärät mahdollisimman nopeasti valtion myyntipaikan kautta kolmannelle, joka on maidontuottaja?"

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

25 Kysymyksellään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko asetuksen N:o 3950/92 7 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että maitotilaa koskevan maanvuokrasuhteen päättyessä tilaan liittyvät viitemäärät voivat palautua vuokranantajalle sikäli kuin hän siitä syystä, että hän ei ole itse tuottaja eikä aio ryhtyä tuottajaksi, siirtää viitemäärät mahdollisimman nopeasti valtion myyntipaikan välityksellä kolmannelle, joka on maidontuottaja.

26 On aluksi todettava, että maidon lisämaksujärjestelmää koskevan yhteisön lainsäädännön systematiikasta ilmenee, että lähtökohtaisesti viitemäärä voidaan myöntää maataloustoiminnan harjoittajalle vain, jos tämä on tuottaja (ks. vastaavasti mm. asia C-275/05, Kibler, tuomio 26.10.2006, Kok. 2006, s. I-10569, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Asetuksen N:o 3950/92 7 artiklan 2 kohdan mukaan näet maitotilaa koskevan vuokrasopimuksen päättyessä siihen liittyvä viitemäärä voi periaatteessa palautua kokonaan tai osittain vuokranantajalle ainoastaan, jos tämä on asetuksen N:o 3950/92 9 artiklan c alakohdassa tarkoitettu tuottaja (em. asia Thomsen, tuomion 41 kohta).

28 Näin ollen vuokranantajan, joka ei ole tuottaja, viitemääriin kohdistuva hetkellinen saanto voidaan yhteisön oikeuden kannalta hyväksyä ainoastaan, jos se on välttämätön ja kestoltaan niin lyhyt kuin mahdollista (ks. vastaavasti em. asia Thomsen, tuomion 43 kohta).

29 Tätä tulkintaa voidaan soveltaa pääasiassa kyseessä olevaan asiaan. Ensinnäkin asetuksen N:o 1256/1999 johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee, että jäsenvaltioilla on oikeus järjestää viitemäärien siirto muulla tavalla kuin tuottajien välisinä yksittäisinä toimina. Toiseksi asiassa Thomsen annetun tuomion 43 kohdasta ilmenee, että viitemäärien väliaikainen myöntäminen pitkäksi ajaksi vuokranantajille, jotka eivät aio tuottaa maitoa, on vastoin yhtäältä maidon lisämaksujärjestelmää koskevan yhteisön lainsäädännön systematiikkaa ja toisaalta periaatetta, jonka mukaan viitemäärää ei voida myöntää maataloustoiminnan harjoittajalle, joka ei ole maidontuottaja.

30 Se seikka, että pääasiassa kyseessä olevassa asiassa viitemäärän siirtäminen on erotettu tilan luovutuksesta, ei voi vaikuttaa mainittuun tulkintaan.

31 Vaikka yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan viitemäärä näet voi siirtyä vain sen tilan mukana, jolle se on osoitettu, ja sillä edellytyksellä, että tämä siirto tapahtuu noudattaen asetuksen N:o 3950/92 7 artiklassa

säädettyjä muotomääräyksiä ja edellytyksiä, tämä ei merkitse sitä, että viitemääriä ei voida siirtää ilman tilaa yhteisön lainsäädännössä säädetyissä poikkeustapauksissa (ks. vastaavasti em. asia Mulligan, tuomion 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Tältä osin on todettava, että asetuksen N:o 3950/92 8 artiklan b ja e alakohdassa sallitaan se, että jäsenvaltiot toteuttavat yhden tai useamman luetelluista toimenpiteistä erikseen tai yhdessä, mutta sillä ei anneta niille lupaa kehittää uudentyyppisiä toimia (asia C-173/02, Espanja v. komissio, tuomio 14.10.2004, Kok. 2004, s. I-9735, 26 kohta).

33 Jäsenvaltiot voivat näet asetuksen N:o 3950/92 8 artiklan b alakohdan nojalla, ja jotta voitaisiin toteuttaa hyvin maidontuotannon rakenneuudistus tai ympäristöä voitaisiin parantaa, määrittää asiallisilla perusteilla ne edellytykset, joiden perusteella toimivaltainen viranomainen tai sen nimeämä toimielin voi osoittaa uudelleen tuottajille maksua vastaan edellisen 12 kuukauden pituisen jakson lopussa muilta tuottajilta lopullisesti vapautuneet viitemäärät.

34 Asetuksen N:o 3950/92 8 artiklan e alakohdan nojalla jäsenvaltiot voivat myös sallia tuottajan pyydettyä sitä toimivaltaiselta viranomaiselta tai sen nimeämältä toimielimeltä viitemäärän lopullisen siirtämisen ilman vastaavan tilan siirtämistä.

35 Tästä seuraa, että yhteisön lainsäätäjä on ottanut huomioon mahdollisuuden siirtää viitemäärä valtion myyntipaikan kautta tuottajalle ilman, että siihen liittyvä tila siirretään.

36 Edellä olevaan tulkintaan ei vaikuta edellä mainitussa asiassa Thomsen annetun tuomion, joka liittyy viitemäärien siirtoon siten, että otetaan huomioon maitotilaan kuuluvien maa-alueiden pinta-ala, 42 ja 43 kohdalla, koska mainitusta tuomiosta ei ilmene, että vuokranantaja ei olisi voinut siirtää kolmannelle viitemäärää ilman siihen liittyvää tilaa valtion myyntipaikan välityksellä ja mahdollisimman nopeasti vuokrasopimuksen päättymisen jälkeen.

37 Se seikka, että pääasiassa kyseessä olevassa asiassa maitotilaan liittyvä viitemäärä palautuu väliaikaisesti vuokranantajalle, joka ei ole tuottaja, ei ole ratkaiseva sikäli kuin tämä tilanne ei ole pitkäkestoinen ja kyseinen viitemäärä siirretään mahdollisimman nopeasti kolmannelle, joka on itse tosiasiallisesti tuottaja.

38 Näin ollen sitä, että vuokranantaja, joka ei ole tuottaja, saa hetkellisesti tilaan liittyvän viitemäärän siirtääkseen sen valtion viitemäärien myyntipaikalle, jotta myyntipaikka voisi myydä sen mahdollisimman nopeasti tuottajille, ei voida pitää asetuksen N:o 3950/92 7 artiklan 2 kohdan vastaisena.

39 Tämä tulkinta on lisäksi yhteensopiva asetuksen N:o 3950/92 mainitun säännöksen päätavoitteen kanssa, jonka mukaan viitemääriä ei voida osoittaa henkilöille, jotka haluavat saada tästä osoittamisesta pelkästään taloudellista hyötyä (ks. vastaavasti em. asia Thomsen, tuomion 45 kohta).

40 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 3950/92 7 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että maitotilaa koskevan maanvuokrasuhteen päättyessä tilaan liittyvät viitemäärät voivat palautua vuokran-

antajalle sikäli kuin hän siitä syystä, että hän ei ole itse tuottaja eikä aio ryhtyä tuottajaksi, luovuttaa viitemäärät mahdollisimman nopeasti valtion myyntipaikan välityksellä kolmannelle, joka on maidontuottaja.

Oikeudenkäyntikulut

41 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Maito- ja maitotuotealan lisämaksusta 28.12.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3950/92, sellaisena kuin se on muutettuna 17.5.1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1256/1999, 7 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että maitotilaa koskevan maanvuokrasuhteen päättyessä tilaan liittyvät viitemäärät voivat palautua vuokranantajalle sikäli kuin hän siitä syystä, että hän ei ole itse tuottaja eikä aio ryhtyä tuottajaksi, luovuttaa viitemäärät mahdollisimman nopeasti valtion myyntipaikan välityksellä kolmannelle, joka on maidontuottaja.

Allekirjoitukset